

MALİ TATİL: MEVZUATTA BİR HAK, UYGULAMADA BİR ÇELİŞKİ

Vergi sistemleri yalnızca kamu gelirlerini toplayan teknik mekanizmalar değil, aynı zamanda bu sistemi ayakta tutan meslek mensuplarının emeği ve sorumluluğu üzerine kurulu yapılardır. Türkiye’de mali tatil uygulaması da bu çerçevede, meslek mensuplarına belirli bir dinlenme dönemi tanımak ve yoğun iş yükünü hafifletmek amacıyla mevzuata dahil edilmiştir. Ancak uygulamanın geldiği nokta, kanuni düzenleme ile fiili durum arasında ciddi bir uyumsuzluk bulunduğunu göstermektedir. Mali tatil, normatif düzlemde bir hak olarak tanımlanmış olmasına rağmen, pratikte iş yükünü azaltmayan, yalnızca zamana yayan ve ertelenmiş yoğunluk yaratan bir uygulamaya dönüşmüştür.

Mali tatilin temel amacı, vergi uygulamalarında görev yapan meslek mensuplarına belirli bir süre dinlenme imkânı sağlamak ve idari süreçlerde geçici bir yavaşlama yaratmaktır. Ancak mevcut uygulamada bu amacın gerçekleştiğini söylemek güçtür. Çünkü yalnızca bazı beyan ve bildirim süreleri ertelenmekte, mesleğin ana iş yükünü oluşturan birçok faaliyet ise kesintisiz şekilde devam etmektedir. Tam tasdik çalışmaları, KDV iade süreçleri, vergi incelemeleri, finans kuruluşlarının belge talepleri, şirket yeniden yapılandırmaları ve benzeri işlemler mali tatil kapsamında durmamaktadır. Bu durum, mali tatilin fiilen uygulanabilir bir “dinlenme dönemi” olmaktan çok sembolik bir düzenleme olduğunu göstermektedir.

Yeminli Mali Müşavirlik mesleği açısından bakıldığında bu durum daha da belirgindir. YMM’ler yalnızca beyanname kontrolü yapan kişiler değil; yüksek sorumluluk altında rapor düzenleyen, kamu adına güvence sağlayan ve çok geniş kapsamlı işlemleri yöneten meslek mensuplarıdır. Bu nedenle mali tatil döneminde bile işlerin devam etmesi, mesleki yükü azaltmamakta; yalnızca takvimsel bir kayma yaratmaktadır.

Özellikle KDV iade süreçleri ve tam tasdik çalışmaları gibi doğası gereği kesintisiz ilerleyen işler, mali tatilin etkisini daha da sınırlı hale getirmektedir.

Süre uzatımı yaklaşımı da mali tatilin en problemlili yönlerinden biridir. İlk bakışta kolaylık sağlıyor gibi görünen bu yöntem, aslında iş yükünü yalnızca ileri tarihe taşımakta ve belirli dönemlerde yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Bu durum, hem hata riskini artırmakta hem de meslek mensuplarının çalışma temposunu daha da ağırlaştırmaktadır. Dolayısıyla mali tatil, iş yükünü azaltan bir mekanizma değil, yoğunluğu yeniden dağıtan fakat bunu planlı bir şekilde yapmayan bir sistem haline gelmiştir.

Dijitalleşme süreci de mali tatilin etkinliğini önemli ölçüde azaltmıştır. e-Defter, e-Fatura, e-Arşiv, elektronik beyanname ve diğer dijital uygulamalar sayesinde vergi sistemi kesintisiz çalışır hale gelmiştir. Bu durum kamu hizmetleri açısından önemli bir gelişme olsa da, meslek mensuplarının çalışma saatlerini ve mekân bağımsızlığını ortadan kaldırmıştır. Artık mali müşavirlik ve YMM faaliyetleri yalnızca ofisle sınırlı değildir; sürekli erişilebilirlik gerektiren bir yapıya dönüşmüştür. Bu nedenle mali tatil, dijitalleşmenin yarattığı 7/24 çalışma ortamı içinde işlevini büyük ölçüde kaybetmektedir.

Meslek mensuplarının taşıdığı sorumluluk yükü de dikkate alındığında, mali tatilin yetersizliği daha net ortaya çıkmaktadır. Mali Müşavirlerin verdiği hizmetin yoğunluğu ve Yeminli Mali Müşavirler tarafından düzenlenen raporların doğrudan mali sonuçlar doğurması ve yüksek hukuki sorumluluk içerdiği ortadadır. Bu yoğun sorumluluk yapısı zaten yüksek stres altında bir çalışma düzeni gerektirirken, mali tatil döneminde dahi işlerin devam etmesi mesleki tükenmişlik riskini artırmaktadır. Dinlenme hakkının yalnızca teorik düzeyde kalması, uzun vadede mesleğin sürdürülebilirliğini de tartışmalı hale getirmektedir.

Kamu yönetimi açısından bakıldığında ise mali tatil uygulaması tutarlı bir yapı sergilememektedir. Bir tarafta sürekli çalışan dijital idari sistemler, diğer tarafta sınırlı ölçüde yavaşlatılmış meslek mensubu süreci bulunmaktadır. Bu iki yapı arasında tam bir uyum sağlanamaması, vergi sisteminde bütünlük sorununa yol açmaktadır. Sistem bir yandan kesintisiz çalışmayı zorunlu kılarken, diğer yandan dinlenme hakkı tanıdığını iddia eden bir düzenlemeyi yürürlükte tutmaktadır. Bu durum ciddi bir çelişki oluşturmaktadır.

Mali tatil uygulamasının etkin hale gelebilmesi için yalnızca süre uzatımı yaklaşımı yeterli değildir. Daha köklü bir reform ihtiyacı bulunmaktadır. Vergi incelemelerinin ve idari taleplerin mali tatil süresince sınırlandırılması, kurumlar arası bilgi taleplerinin merkezi bir takvime bağlanması ve iş yükünün yalnızca ertelenmesi yerine planlı bir şekilde azaltılması gerekmektedir. Aksi halde mali tatil, her yıl tekrarlanan ancak fiilen karşılığı olmayan bir uygulama olarak kalmaya devam edecektir.

Sonuç olarak mevcut mali tatil düzenlemesi, mevzuatta bir hak olarak tanımlansa da uygulamada ciddi bir çelişki üretmektedir. Meslek mensupları açısından bu dönem gerçek bir dinlenme süreci değil, ertelenmiş iş yükünün biriktiği geçici bir zaman dilimidir. Bu nedenle mali tatil, hukuki bir kazanım olmaktan çok sistemsiz bir uyumsuzluğun göstergesidir. Vergi sisteminin sürdürülebilirliği ve meslek mensuplarının sağlıklı çalışma koşullarına kavuşabilmesi için bu düzenlemenin bütüncül bir yaklaşımla yeniden ele alınması kaçınılmazdır. Aksi halde mali tatil kavramı, yalnızca mevzuatta yer alan ancak fiiliyatta karşılığı olmayan bir ifade olarak kalmaya devam edecektir.